

TÜRKİYE YAYINCILAR BİRLİğİ

2020 YILI

KİTAP PAZARI

RAPORU

TÜRKİYE YAYINCILAR BİRLİĞİ **2020 YILI KİTAP PAZARI RAPORU**

Türkiye Yayıncılar Birliği her yıl ülkemizin yayıncılık sektörü verilerini derleyerek sektöre dair yıllık bir pazar raporu hazırlamakta ve kamuoyuyla paylaşmaktadır.

2020 yılında ülkemizde yayıncılık sektöründeki gelişmeler değerlendirildiğinde, diğer sektörleri ve dünya genelini de ağırlıklı olarak etkisi altına alan pandeminin gündelik işlemlere, finansal gelişmelere ve toplumsal alışkanlıkların yön değiştirmesine damgasını vurduğu görülmektedir. Pandemi; yayıncılık sektöründe satış kanallarının daralması, yıllık yayın planlarının yeniden gözden geçirilmesi, bazı yeni başlıkların yayımlanmasının durdurulması ya da ertelenmesi, yeniden baskıların finansal kaynaklarda yaşanan gelişmelere göre gözden geçirilmesi, yıllık bütçelerin maliyetler ve insan kaynakları açısından yeniden mercek altına alınması ve zaman zaman kısıtlanması ya da bütçe beklentilerindeki düşüşün göz önüne alınması, dijital olan ilginin artmasıyla birlikte dijital korsanın da artması gibi olumsuz ya da sonucu belirsiz etkilere sebep olurken, toplumun evde daha fazla zaman geçirmesiyle birlikte dijital platformların gündelik hayatımızda daha ön planda bir rol oynaması da olumlu birtakım etkiler yaratmıştır. Pandemi sürecinde online satış kanallarından kitap alışverişinin önceki yıllara kıyasla artması, okuma eyleminin önem kazanması basılı kitaplara olan talebi toplumsal düzeyde olumlu olarak etkilerken sesli kitap, e-kitap, dijital buluşmalar, dijital kitap kulüpleri ve dijital söyleşilere olan rağbeti olumlu yönde tetiklemiştir.

2020 yılında pandeminin 9 ay boyunca yayıncılık sektöründeki gelişmeler üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerinin yanında Milli Eğitim Bakanlığı'nın, pandemiden bağımsız olarak, 2020-2021 eğitim-öğretim yılı için ilk defa 17,5 milyon öğrenci için ücretsiz yardımcı kaynak kitap dağıtma kararı alması sektörü olumsuz yönde etkileyen, kaygı verici bir gelişme olarak görülmüştür.

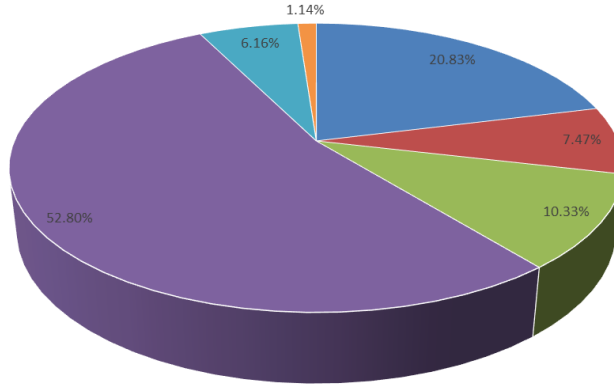
2020 yılını değerlendirirken dikkate alınması gereken diğer bir husus ise TL'nin USD ve Avro karşısında yaşadığı değer kaybıdır. Bu olumsuz gelişme, aşağıda daha detaylı olarak açıklanan (Tablo-6 ve Tablo 10) sektörün USD bazındaki pazar büyüklüğü hesaplamalarındaki düşüşün de önemli sebeplerinden biri olmuştur.

2020 yılında TÜİK'in açıkladığı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi 2020 Sonuçları'na göre Türkiye nüfusu 83.614.362'dir. Nüfusa göre kitap üretimi rakamları değerlendirildiğinde kişi başına düşen kitap sayısının 7,3 olduğu görülmektedir. 2019 yılında bu rakam 6,9 olarak hesaplanmıştır.

Aşağıda segmentler bazında verdiğimiz tablolara konu olan perakende (Tablo-2,3,4,5,6,11) ve toptan (Tablo- 7,8,9,10) sektörel büyüklük raporları, Türkiye Yayıncılar Birliği'nin sektördeki aktörlerle yaptığı istişareler sonucu hesaplanarak elde edilmiş, bandrol (Tablo-1) ve ISBN rakamları (Tablo- 12) ise YAYFED (Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu) ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı ISBN Türkiye Ajansı'nın verileri kullanılarak oluşturulmuştur.

2020 YILINDA KİTAP ÜRETİMİ VE CİROLAR

2020 YILI KATEGORİLER BAZINDA KİTAP ÜRETİMİ

	Yetişkin (Araştırma, inceleme vb.)		Yetişkin Kurgu (Edebiyat, sanat vb.)
	Çocuk-Gençlik		Eğitim
	Akademik		İnanç (Her türlü dini yayın)
	İthal		

Türkiye’de kitap üretiminin artış hızı düştü

2020 yılının üretim verilerine göre toplam 433.213.632 adet kitap üretildi. Bandrol dağıtımı ve satışını yapan YAYFED’in (Yayımcı Meslek Birlikleri Federasyonu) açıkladığı toplam kitap üretiminde, ilk üç ayda %30'lara varan artış, pandemiyle birlikte düşüşe geçerek yılı bir önceki yıla göre ancak %2,28 oranında artışla kapattı (Tablo-1).

2020 yılı içerisinde Milli Eğitim Bakanlığı’nın özel sektörle birlikte kendisinin yazdırdığı kitapların toplam üretim adedi 184.200.000 olurken bu kitaplar ders kitapları, açık lise kitapları ve yardımcı kaynak kitaplardan oluştu. 2020-2021 eğitim-öğretim yılı için ise Bakanlık ilk defa 17,5 milyon öğrenci için ücretsiz yardımcı kaynak kitap dağıtma kararı aldı. MEB’in bastığı kitaplarla birlikte toplam kitap üretimi 617.413.632 adet oldu.

Tablo- 1

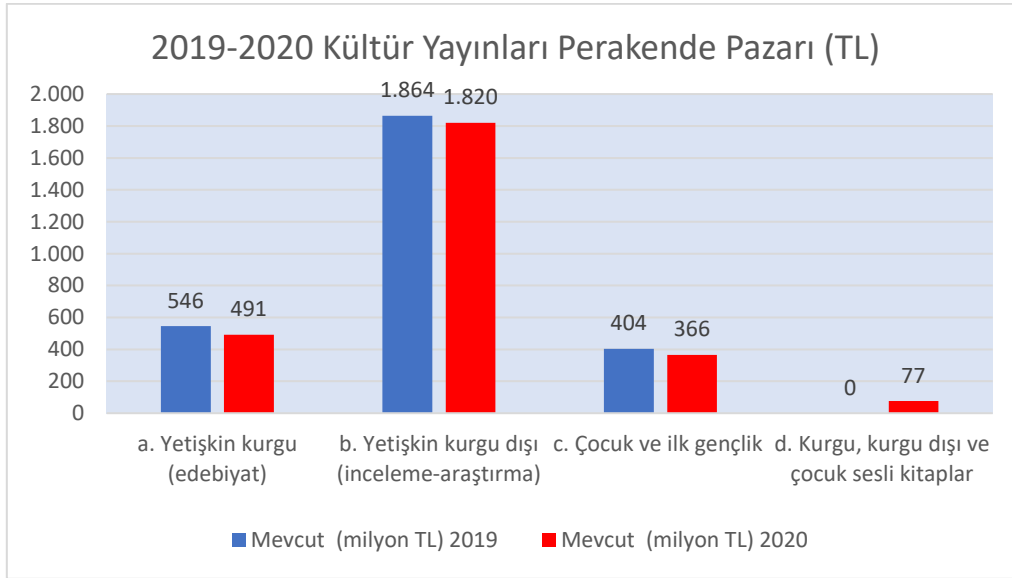
2019- 2020 KATEGORİLERE GÖRE BANDROL VERİLERİ			
	2019	2020	2019-2020 Değişim %
Kültür Yayıncılığı	147.961.782	167.359.158	13,11%
Yetişkin (Araştırma, inceleme vb.)	79.387.610	90.241.549	13,67%
Yetişkin Kurgu (Edebiyat, sanat vb.)	27.303.062	32.354.331	18,50%
Çocuk-Gençlik	41.271.110	44.763.278	8,46%
Eğitim	228.559.913	228.730.321	0,07%
Akademik	4.890.495	5.514.246	12,75%
İnanç (Her türlü dini yayın)	36.899.907	26.693.426	-27,66%
İthal	5.290.731	4.956.481	-6,32%
Toplam	423.602.828	433.253.632	2,28%

Sektörde lokomotif özelliğiyle dikkat çeken eğitim yayıncılığı üretimde stabil, ciroda ise ilk defa düşüşte

Bandrol verilerine göre %0,07 artıştaki eğitim yayıncılığı, 228.730.321 adetle tüm üretimde %52,8’lik paya sahip. Pandemi sebebiyle okulların kapalı oluşu, kitap fuarlarının düzenlenememesi gibi etkenlerin yanı sıra, özellikle Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2020 yılında lise hariç tüm sınıflar için ücretsiz yardımcı kaynak kitap dağıtması eğitim yayıncılığını zor duruma düşürdü. Eğitim yayıncılığının yayıncılık sektörü perakende pazarındaki toplam ciro payı, %52,99’dan %44,20’ye geriledi. Bu alanda 2019 yılı ile karşılaştırıldığında %25,99 oranında ciro düşüşü gözlemlendi (Tablo- 5).

Kültür yayıncılığı kitap üretiminde artışta, ciroda düşüşte

■ Tablo- 2

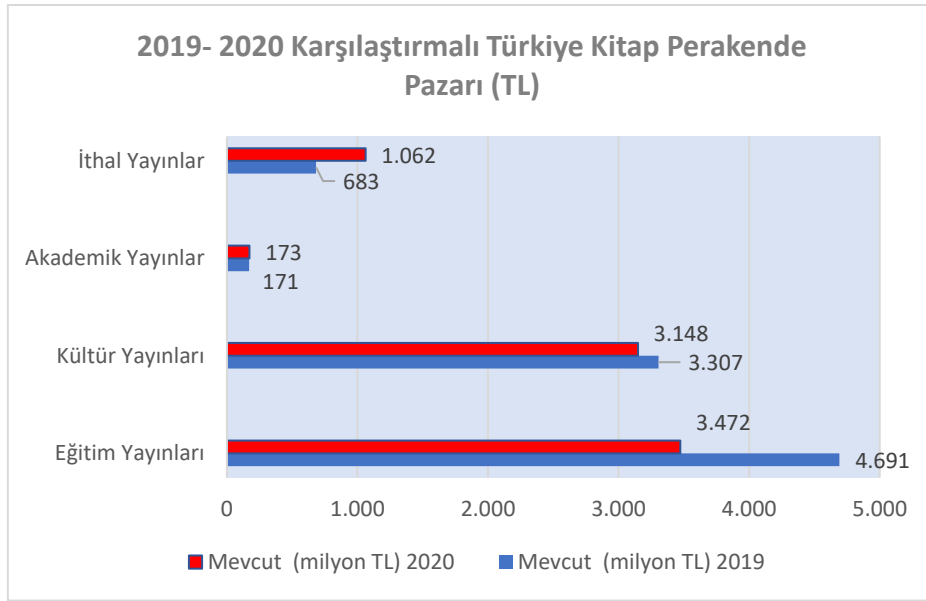
Araştırma-inceleme, edebiyat ve çocuk yayıncılığı alanlarının oluşturduğu kültür yayıncılığı, 167.359.158 adet kitapla bir yıllık kitap üretiminin %38,63’ünü oluşturdu, 2019 yılına göre bu alanda %13,11 artış var. Araştırma-inceleme alanı 90.241.549 adet bandrolle 1 yıllık kitap üretiminin %20,83’ünü oluşturdu, 2019’a göre %13,67 artışta. Edebiyat kitapları 32.354.331 adetle geçen seneye göre %18,50 artışla toplam üretimin %7,47’sini oluşturdu. Çocuk ve ilk gençlik kitapları 44.763.278 adetle %8,46 oranında artışta ve toplam üretimin %10,33’ünü oluşturdu (Tablo- 1).

5 milyon üniversite öğrencisine hitap etmesine rağmen, yasa dışı fotokopi çekimleri ve izinsiz korsan PDF paylaşımları sebebiyle gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında gerek üretimde gerekse kitap satışlarında %1-%2,5 civarı oldukça düşük bir aralığa sıkışmış olan akademik yayıncılığımız ise 5.514.246 adet üretimle öğrenci başına 1 kitabın düştüğü bir yerde bulunuyor. 26.693.426 adet bandrolle 1 yıllık toplam üretimin %6,16’sını oluşturan inanç kitaplarında ise %27,66’lık düşüş var. İthal yayınlar ise 4.956.481 adet bandrolle %6,32’lik düşüşte ve %1,14’lük paya sahip (Tablo- 1).

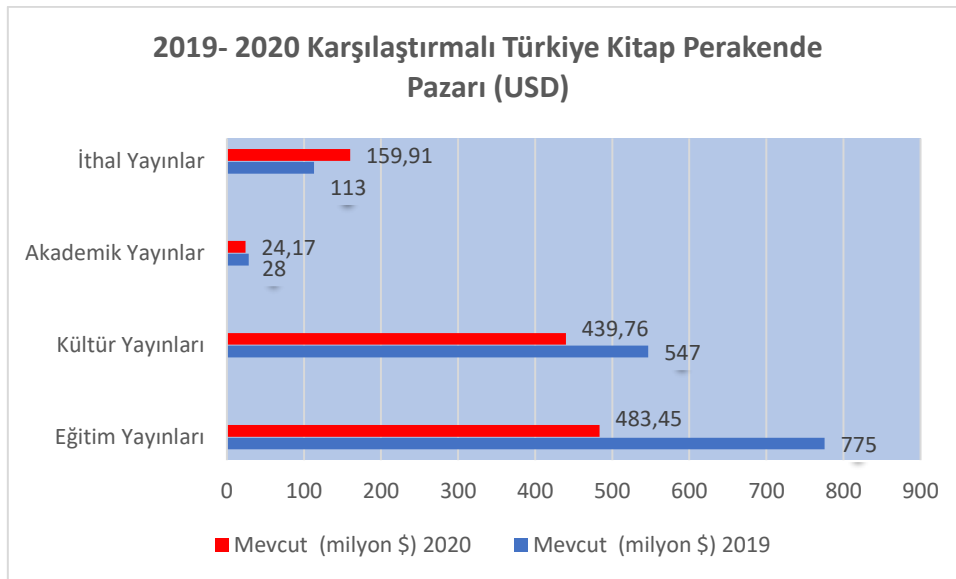
2020 perakende kitap pazarının büyüklüğü 7.855 milyon TL'ye düştü

2020 yılında Türkiye yayıncılık perakende pazarı büyüklüğü, 2019 yılına göre cari fiyatlarla %11,26 düşüştü. Bu gerilemenin en büyük nedeninin eğitim yayınları segmentinde yaşanan %25,99'luk düşüş olduğu görülüyor. Gerilemeye sebep olan diğer bir etki de kültür yayınlarındaki %4,81 oranındaki düşüş (Tablo-5). Eğitim yayınlarındaki düşüş, Milli Eğitim Bakanlığı'nın yardımcı kaynak kitaplarını ücretsiz dağıtmasına bağlanırken kültür yayınlarındaki düşüşün en önemli sebebi ise pandeminin yarattığı olumsuz ticari koşullar ve kitabevlerinin uzun bir dönem kapalı olması ve daha sonra da hafta sonu kapanmaları oldu.

Tablo- 3

Tablo- 4

■ Tablo- 5

2019- 2020 Karşılaştırmalı Türkiye Kitap Perakende Pazarı (TL)

Segmentler	Mevcut (milyon TL) 2019	Pazar Payı (%) 2019	Mevcut (milyon TL) 2020	Pazar Payı (%) 2020	2019-2020 Değişim (%)
Eğitim Yayınları	4.691	52,99%	3.472	44,20%	-25,99%
a. Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	834	9,42%	604	7,69%	-27,58%
b. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitapları	3.857	43,57%	2.787	35,48%	-27,74%
c. Dijital platformlar eğitim ve yardımcı kitaplar	NA	NA	81	1,03%	NA

Kültür Yayınları	3.307	37,36%	3.148	40,08%	-4,81%
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	546	6,17%	491	6,25%	-10,07%
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme- araştırma)	1.864	21,06%	1.820	23,17%	-2,36%
c. Çocuk ve ilk gençlik	404	4,56%	366	4,66%	-9,41%
d. Kurgu, kurgu dışı ve çocuk sesli kitaplar	NA	NA	77	0,98%	NA
e. İnanç	493	5,57%	394	5,02%	-20,08%

Akademik Yayınlar	171	1,93%	173	2,20%	1,17%
a. Basılı akademik ders ve referans kitaplar	NA	NA	169	2,15%	NA
b. Dijital veri tabanları üzerinden yapılan kitap ve abonelikler	NA	NA	4	0,05%	NA

İthal Yayınlar	683	7,72%	1.062	13,52%	55,49%
a. İthal dil eğitimi kitapları	NA	NA	493	6,28%	NA
b. İthal dil eğitimi dijital platform satışları	NA	NA	90	1,15%	NA
c. İthal akademik ve referans kitaplar	NA	NA	23	0,29%	NA
d. İthal dijital kitap ve dijital veri tabanı abonelikleri	NA	NA	447	5,69%	NA
e. İthal kültür ve sanat basılı kitaplar	NA	NA	9	0,11%	NA

TOPLAM	8.852	100%	7.855	100%	-11,26%
---------------	--------------	-------------	--------------	-------------	----------------

TÜM SEGMENTLERDEKİ DİJİTAL KİTAP PAZARI TOPLAMI	699	8,90%
--	------------	--------------

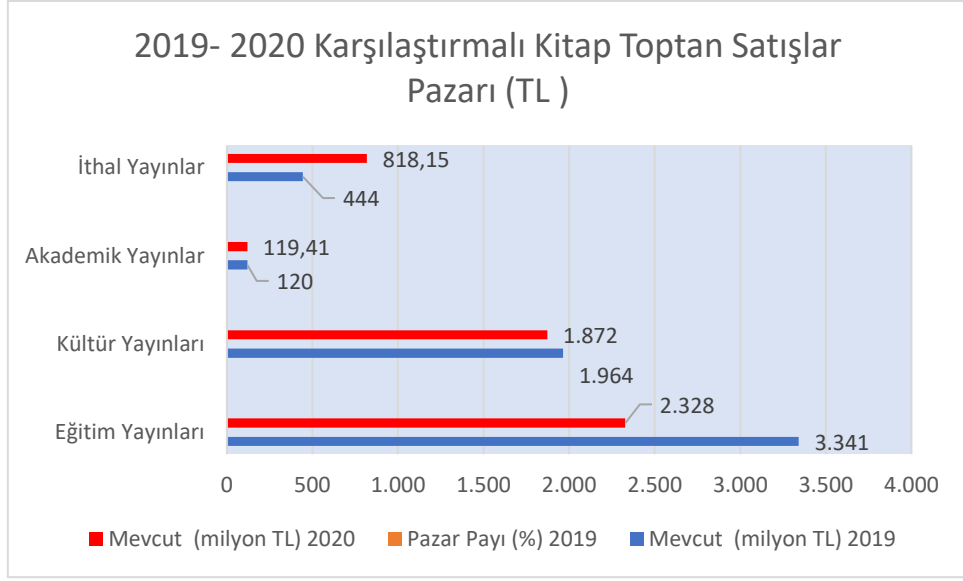
Tablo- 6

2019- 2020 Karşılaştırmalı Türkiye Kitap Perakende Pazarı (USD)*

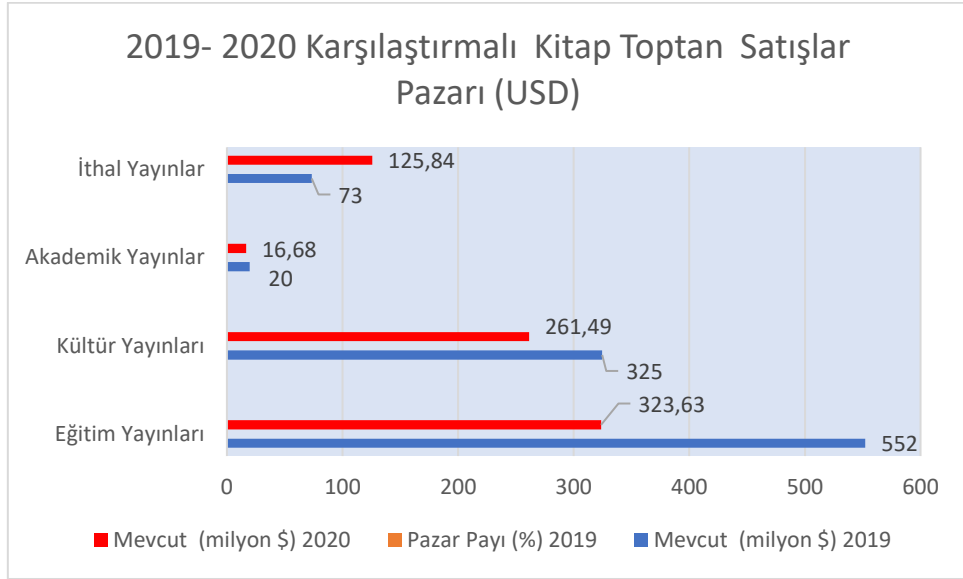
Segmentler	Mevcut (milyon \$) 2019	Pazar Payı (%) 2019	Mevcut (milyon \$) 2020	Pazar Payı (%) 2020	2019-2020 Değişim (%)
Eğitim Yayınları	775	52,99%	483,45	37,14%	-37,65%
a. Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	138	9,42%	82,83	7,48%	-39,91%
b. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitapları	638	43,57%	389,30	35,16%	-38,94%
c. Dijital platformlar eğitim ve yardımcı kitaplar	NA	NA	11,31	1,02%	NA
Kültür Yayınları	547	37,36%	439,76	46,52%	-19,55%
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	90	6,17%	68,58	6,19%	-24,00%
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme-araştırma)	308	21,06%	254,23	22,96%	-17,49%
c. Çocuk ve ilk gençlik	67	4,56%	51,17	4,62%	-23,38%
d. Kurgu, kurgu dışı ve çocuk sesli kitaplar	NA	NA	10,76	0,97%	NA
e. İnanç	81	5,57%	55,03	4,97%	-32,47%
Akademik Yayınlar	28	1,93%	24,17	2,53%	-14,49%
a. Basılı akademik ders ve referans kitaplar	NA	NA	23,61	2,13%	NA
b. Dijital veri tabanları üzerinden yapılan kitap ve abonelikler	NA	NA	0,56	0,05%	NA
İthal Yayınlar	113	7,72%	159,91	13,82%	41,65%
a. İthal dil eğitimi kitapları	NA	NA	68,86	6,22%	NA
b. İthal dil eğitimi dijital platform satışları	NA	NA	12,57	1,14%	NA
c. İthal akademik ve referans kitaplar	NA	NA	3,21	0,29%	NA
d. İthal dijital kitap ve dijital veri tabanı abonelikleri	NA	NA	74,00	6,68%	NA
e. İthal kültür ve sanat basılı kitaplar	NA	NA	1,26	0,11%	NA
TOPLAM	1.463	100%	1.107,29	100%	-24,32%

*2019 yılı için 1 USD= 6 TL, 2020 yılı için 1 USD=7.18 TL olarak alınmıştır. Yıllık değişim hesaplamalarına yıllık %20 döviz artışı dahildir.

▪ *Tablo- 7*

▪ *Tablo- 8*

Tablo- 9

2019- 2020 Karşılaştırmalı Kitap Toptan Satışlar Pazarı (TL) *

Segmentler	Mevcut (milyon TL) 2019	Pazar Payı (%) 2019	Mevcut (milyon TL) 2020	Pazar Payı (%) 2020	2019- 2020 Değişim (%)
Eğitim Yayınları	3.341	56,93%	2.328	45,31%	-30,32%
a. Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	834	14,21%	604	11,76%	-27,58%
b. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitapları	2.507	42,72%	1.661	32,33%	-33,75%
c. Dijital platformlar eğitim ve yardımcı kitaplar	NA	NA	63	1,23%	NA
Kültür Yayınları	1.964	33,47%	1.872	36,43%	-4,68%
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	328	5,58%	307	5,98%	-6,29%
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme- araştırma)	1.118	19,06%	1.119	21,78%	0,05%
c. Çocuk ve ilk gençlik	296	3,79%	201	3,91%	-9,54%
d. Kurgu, kurgu dışı ve çocuk sesli kitaplar	NA	NA	29	0,56%	NA
e. İnanç	222	5,04%	216	4,20%	-26,98%
Akademik Yayınlar	120	2,04%	119,41	2,32%	-0,24%
a. Basılı akademik ders ve referans kitaplar	NA	NA	116,61	2,27%	NA
b. Dijital veri tabanları üzerinden yapılan kitap ve abonelikler	NA	NA	2.8	0,05%	NA
İthal Yayınlar	444	7,57%	818,15	15,92%	84,29%
a. İthal dil eğitimi kitapları	NA	NA	290	5,64%	NA
b. İthal dil eğitimi dijital platform satışları	NA	NA	58,5	1,14%	NA
c. İthal akademik ve referans kitaplar	NA	NA	17,25	0,34%	NA
d. İthal dijital kitap ve dijital veri tabanı abonelikleri	NA	NA	447	8,70%	NA
e. İthal kültür ve sanat basılı kitaplar	NA	NA	5,4	0,11%	NA
TOPLAM	5.869	100%	5.138	100%	-12,45%

*Toptan Kitap Satışları Raporu yayıncıların dağıtımçı, kitabeveleri ve bayilerine yaptıkları toptan ne satış tutarlarından yola çıkılarak hazırlanmıştır.

■ Tablo- 10

2019- 2020 Karşılaştırmalı Kitap Toptan Satışlar Pazarı (USD)

Segmentler	Mevcut (milyon \$) 2019	Pazar Payı (%) 2019	Mevcut (milyon \$) 2020	Pazar Payı (%) 2020	2019-2020 Değişim (%)
Eğitim Yayınları	552	56,93%	323,63	38,03%	-41,40%
a. Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	138	14,21%	82,83	11,38%	-39,91%
b. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitapları	414	42,72%	232	31,88%	-44,01%
c. Dijital platformlar eğitim ve yardımcı kitaplar	NA	NA	8,80	1,21%	NA
Kültür Yayınları	325	33,46%	261,49	40,04%	-19,45%
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	54	5,58%	42,88	5,89%	-20,81%
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme-araştırma)	185	19,06%	156,31	21,48%	-15,45%
c. Çocuk ve ilk gençlik	37	3,79%	28,08	3,86%	-23,55%
d. Kurgu, kurgu dışı ve çocuk sesli kitaplar	NA	NA	4,05	0,56%	NA
e. İnanç	49	5,04%	30,17	4,15%	-38,29%
Akademik Yayınlar	20	2,04%	16,68	2,55%	-15,91%
a. Basılı akademik ders ve referans kitaplar	NA	NA	16,29	2,24%	NA
b. Dijital veri tabanları üzerinden yapılan kitap ve abonelikler	NA	NA	0,39	0,05%	NA
İthal Yayınlar	73	7,57%	125,84	19,38%	71,47%
a. İthal dil eğitimi kitapları	NA	NA	40,51	5,57%	NA
b. İthal dil eğitimi dijital platform satışları	NA	NA	8,17	1,12%	NA
c. İthal akademik ve referans kitaplar	NA	NA	2,41	0,33%	NA
d. İthal dijital kitap ve dijital veri tabanı abonelikleri	NA	NA	74	10,17%	NA
e. İthal kültür ve sanat basılı kitaplar	NA	NA	0,75	0,10%	NA
TOPLAM	970	100%	727,64	100%	-24,99%

*2019 yılı için 1 USD= 6 TL, 2020 yılı için 1 USD=7.18 TL olarak alınmıştır. Yıllık değişim hesaplamalarına %20 döviz artışı dahildir.

2020 yıl sonu online perakende pazarı (TL)

2006 yılında online kitap satışlarının kültür kitapları satış pazar payı %2,24 iken bu pay 2019 yılı sonunda %22,49 olarak ölçülmüştü. 2020 Mart ayında başlayan pandemiyle birlikte yaşanan kapanmalarla ise online kitap satışlarında satış oranları; kültür yayınlarında ve akademik yayınlarda yaklaşık %65,5, yardımcı kaynak kitaplarında %20'lere yakın, ithal dil eğitimi ve kültür-sanat kitaplarında %35 olarak gerçekleşti. Genel olarak yayıncılık sektörünün satışlarının **%36,17**'sinin ise online olarak gerçekleştiği tahmin edilmektedir (Tablo-11).

Dijital platformlara ilgide sürpriz artış yaşandı

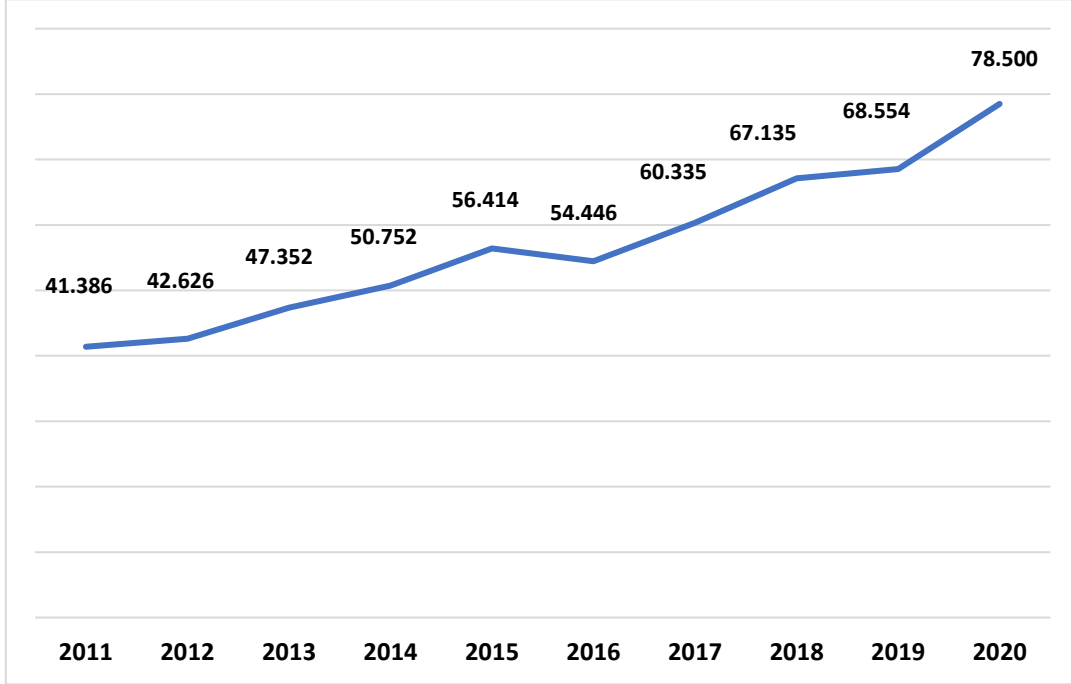
2020 yılında pazar paylarında pandemiyle birlikte artan sesli kitap satışları ilk defa pay olarak %1,10 oranında da olsa gelişme gösterdi. Ayrıca ilk defa bu yıl, dikkatli ölçümlerle gerek eğitimde, gerekse yüksek eğitimde ve üniversite kütüphanelerinde dijital veri tabanlarına aboneliklerle birlikte pazarın %10,19 oranlarına geldiği görüldü.

■ Tablo- 11

2020 Online Perakende Pazarı (TL)	
Segmentler	Online Satış Toplamı (Milyon) TL
Eğitim Yayınları	557
a. Ücretsiz dağıtılan ders kitapları	NA
b. Yardımcı kaynak ve sınava hazırlık kitapları	557
c. Dijital platformlar eğitim ve yardımcı kitaplar	NA
Kültür Yayınları	2.012
a. Yetişkin kurgu (edebiyat)	322
b. Yetişkin kurgu dışı (inceleme-araştırma)	1.192
c. Çocuk ve ilk gençlik	240
d. Kurgu, kurgu dışı ve çocuk sesli kitaplar	NA
e. İnanç	258
Akademik Yayınlar	111
a. Basılı akademik ders ve referans kitaplar	111
b. Dijital veri tabanları üzerinden yapılan kitap ve abonelikler	NA
İthal Yayınlar	161
a. İthal dil eğitimi kitapları	158
b. İthal dil eğitimi dijital platform satışları	NA
c. İthal akademik ve referans kitaplar	NA
d. İthal dijital kitap ve dijital veri tabanı abonelikleri	NA
e. İthal kültür ve sanat basılı kitaplar	3
TOPLAM	2,841

SON 10 YILLIK ISBN VERİLERİ

Tablo- 12

Yeni yayınlanan kitap sayısı 78.500'e çıktı

Ülkemizde 2019 yılında 68.554 adet yeni başlık üretilmişti. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı ISBN Ajansı'ndan alınan bilgilere göre 2020 yılında 78.500 adet yeni başlık üretildi. Genel toplamda %14,51'lik bir artış söz konusu. Toplam başlık sayısının 68.685'si basılı kitap formatında, 9.815 adedi sesli veya e-kitap formatında. Geçen sene sesli ve e-kitap başlık sayısı 6.487'ydi. Bu artışta pandemi sürecinin payı olduğu söylenebilir.

ISBN Ajansı'ndan alınan bilgiye göre Türkiye'de 2020 yılında aktif olarak ISBN alınan kitapların 69.984 adedi (%89) bağımsız yayıncılar tarafından üretilmiştir.